

Núria Calduch-Benages

LA PARAULA CELEBRADA

Explicació bíblica de les lectures
de tots els diumenges i festes

Tridu Pasqual, cicle B

28, 29, 30 de març de 2024

Pasqua, cicle B

Del 31 de març al 19 de maig de 2024

TRIDU PASQUAL

Primera lectura: Èxode 12,1-8.11-14

El ritu del sopar pasqual.

Entre l'anunci de l'última plaga d'Egipte (Ex 11,1-10) i la mort dels primogènits (Ex 12,29-30) s'interposa el ritual de la Pasqua (Ex 12,1-28). Aquesta festa se celebrava el 14 del mes d'Abib (març-abril), coincidint amb el primer pleniluni de primavera. Probablement, la Pasqua va néixer de la combinació de dues festes distintes. Per un costat un ritual de pastors que sacrificaven un cap de bestiar per espantar els mals del clan i, per un altre, una festa agrícola d'origen cananeu, «la festa dels àzims», que se celebrava a la primavera amb la primera collita. Per a Israel totes dues festes es convertiren en un memorial de l'alliberament d'Egipte realitzat pel seu Déu.

La nostra lectura recull només la primera part del ritual de la Pasqua, és a dir, Ex 12,1-14 amb l'excepció dels vv. 9-10 omesos pel leccionari. Aquest fragment del llibre de l'Èxode descriu els elements fonamentals del ritu de la Pasqua: la immolació d'un anyell o un cabrit sense defecte, mascle, nascut durant l'any (cf. Lv 22,17-25); l'aspersió amb la seva sang dels muntants i la llinda de les portes de les cases; i el sopar familiar que calia consumir a corre-cuita (drets, cenyits, amb les sandàlies posades i el bastó a la mà) i que consistia bàsicament en l'anyell acompanyat del pa àzim i les herbes amargues.

El Senyor, en veure la sang en els muntants de les portes dels hebreus «passarà enllà». Així explica l'autor el significat del terme «Pasqua» (en hebreu, *pesah*), l'etimologia incerta del qual encara es discuteix. La tradició cristiana, per part seva, sempre ha interpretat la paraula Pasqua com a «pas».

Segona lectura: 1 Corintis 11,23-26

Cada vegada que mengem aquest pa i bevem aquest calze, anunciem la mort del Senyor.

En les comunitats primitives se celebrava l'Eucaristia en el curs d'un sopar, signe d'unitat i participació entre els cristians. A Corint aquesta unitat havia sofert greus danys. La comunitat estava dividida, i prova d'això és el fet que cadascú menjava el seu menjar, és a dir, el que havia portat per a l'ocasió (que en teoria era per compartir amb els altres!), sense preocupar-se per aquells que potser no tenien res per menjar. Resulta evident,

doncs, que aquests sopars provocaven divisions, i d'aquesta manera s'oposaven al sentit mateix de l'Eucaristia (cf. 1Co 11,17-22).

A aquest fragment amb prou feines citat, el segueix el nostre text (1Co 11,23-26), un text de capital importància perquè és el primer relat escrit de la institució de l'Eucaristia (cf. també 1Co 10,3-4.16-22 i 11,17-34). Recordem que els evangelis són posteriors a aquesta primera carta als cristians de Corint, que es remunta a l'any 57 dC.

En l'últim verset (v. 26), Pau estableix una estreta relació entre l'Eucaristia i la mort de Jesucrist. D'aquesta manera, prolonga el que ja era inclòs en l'expressió «el meu cos per vosaltres» i en l'esment de la copa com a «nova aliança amb la meva sang», que són clares al·lusions al sacrifici en el Calvari. La Cena del Senyor remet, doncs, a aquest acte fonamental: s'hi proclama la mort del Senyor.

Evangelí: Joan 13,1-15

Jesús demostrà fins a quin extrem estimava els seus.

El quart evangeli es compon de dues parts ben delimitades: Joan 1-12 (el llibre dels signes) i Jn 13-20 (el llibre de la glòria). Cal assenyalar que els capítols 11 i 12 anticipen, mitjançant l'ús de diversos recursos estilístics, el misteri pasqual de Jesús abans de la seva realització. En altres paraules, funcionen com un pont que uneix les dues parts del llibre.

Amb Jn 13,1-15 (Jesús renta els peus als seus deixebles) comença el llibre de la glòria, és a dir, comença el relat de la passió, mort i resurrecció de Jesús que l'autor del quart evangeli, a diferència dels sinòptics, contempla des de la perspectiva de la glòria. Una altra diferència important té a veure amb el nostre fragment, ja que en lloc de narrar la institució de l'Eucaristia, Joan la substitueix per l'escena del lavatori dels peus.

El lavatori és un signe el significat del qual transcendeix el fet visible. No es tracta tant de rentar els peus com de purificar el cor. A la vegada el lavatori evoca el baptisme pel qual el cristià participa del misteri de la mort i resurrecció de Jesús. D'ací que aquest gest simbolitzi tota la missió de Jesús, la seva entrega total, no només el servei prestat als altres, sinó el servei suprem del «servent» que amb la seva mort redimeix la humanitat.

Segons Jn 13,6-11, el lavatori és un fet únic, irrepetible, inimitable, que sols pot i ha de realitzar el Mestre, l'únic capaç d'oferir la salut i la salvació. En els versets següents (Jn 13,12-20), en canvi, el lavatori es converteix en un fet múltiple, repetible i imitable. O sigui, un gest que els deixebles han d'imitar: els uns han de servir els altres seguint l'exemple de Jesús, que es va fer servidor de tots.

Divendres Sant

Primera lectura: Isaïes 52,13–53,12

Per les nostres faltes ha mort malferit.

La paraula «servent» (en hebreu *‘ebed*) surt vint-i-una vegades en el Deutero-Isaïes o «Llibre de la Consolació» (Is 40–55) amb diferents significats: els fidels, els profetes, el segon Isaïes i sobretot, Israel. Ara bé, la mateixa paraula s'empra per designar el protagonista dels quatre cants més famosos del Deutero-Isaïes. Ens referim als cants del «servent del Senyor», en què se'ns narra la dramàtica missió d'aquest misteriós personatge, la identitat del qual continua sent un desafiament per als estudiosos: ¿es tracta d'una persona concreta o d'una col·lectivitat, és a dir, el poble d'Israel?

Is 52,13–53,12, el quart cant, és el més conegut de tots, ja que en ell s'inspirà el Nou Testament per comprendre la figura de Jesús, que com a servent del Senyor morí per a la salvació del poble. És possible que el mateix Jesús hagi interpretat la pròpia mort a la llum d'aquests versos. Es compon de tres seccions que corresponen a les següents escenes: Is 52,13-15 (introducció), Is 53,1-10 (cos central) i Is 53,11-12 (conclusió).

En el cos central, que va a càrrec d'un «nosaltres», se'ns narra la passió, mort i exaltació inesperada del servent. Amb un llenguatge fort i impactant, jugant amb els contrastos, l'autor contraposa els terribles sofriments del servent amb l'actitud del grup que explica què ha passat. Tot correspon a un disseny diví que el servent accepta voluntàriament, sense mostrar la més mínima oposició. Calla i sofreix en silenci. Tot i que, al final, es descobreix que el seu sacrifici no ha estat en va, perquè ha permès el perdó i la salvació dels culpables. Un sacrifici redemptor que el condueix a la glòria.

Segona lectura: Hebreus 4,14-16; 5,7-9

Aprengué què és obeir, i es convertí en font de salvació eterna per a tots els qui se li sotmeten.

L'epístola o carta als Hebreus no és en realitat una carta sinó una homilia. Des del seu exordi (Hb 1,1-4) fins a la seva conclusió (Hb 13,20-21), la carta presenta un gènere literari propi del discurs oral. El tema d'aquesta homilia és certament original, ja que l'autor fa una mena de «lectura litúrgica» de la persona i l'obra redemptora de Jesús, tot fent referència a la

litúrgia que es desenvolupa en el temple de Jerusalem el dia de l'expiació o *Yom kippur*. Des de la seva perspectiva totes les realitats religioses del passat d'Israel es converteixen en anunci, promesa i prefiguració del culte autèntic i definitiu que Crist ofereix al Pare.

La lectura d'avui recull dos fragments (Hb 4,14-16 i 5,7-9) que pertanyen a la segona part de l'homilia (3,1-5,10), en què Crist és presentat com a superior a Moisès i als àngels (3,1-4,13) i com a autèntic gran sacerdot misericordiós i digne de fe (4,14-5,10). El primer fragment (4,14-16) funciona precisament com a transició entre les dues seccions esmentades. A 4,14, l'autor/predicador conclou la seva exposició sobre Jesús, gran sacerdot digne de fe, amb qui ens hem de mantenir units mitjançant la fe. A 4,15 esmenta una altra qualitat sacerdotal necessària per exercitar la mediació, la misericòrdia. I a 4,16 fa una exhortació abans de passar a la descripció del summe sacerdot (5,1-10), que el leccionari redueix als vv. 7-9 (el nostre segon fragment): a través del sofriment, Jesús aprengué l'entrega total de si mateix a Déu, arribant a la perfecció suprema.

Evangelí: Joan 18,1-19,42

Passió de nostre Senyor Jesucrist segons sant Joan.

Tot i que tots els relats de la passió coincideixen en el fonamental (arrest, procés i execució de Jesús de Natzaret), el quart evangeli ens sorprèn amb alguns episodis i detalls que no es troben en els evangelis sinòptics. De totes maneres, la diferència més important no és el material recollit sinó el punt de vista, la perspectiva, el prisma des del qual Joan contempla, interioritza i presenta el misteri pasqual de Jesús. En contrast amb els sinòptics, que emfatitzen el drama viscut per Jesús i la crueltat de la seva mort, Joan allarga l'horitzó, s'eleva en la seva contemplació i aconsegueix il·luminar la passió de Jesús amb la llum resplendent de la seva gloriificació. No en va els estudiosos han batejat la segona part del quart evangeli (Jn 13-20), precisament la que narra la passió, mort i resurrecció de Jesús, amb aquest nom: «el llibre de la glòria».

Si fem una ullada al contingut d'aquests capítols (Jn 18,1-19,42), trobem una sèrie de temes que ho confirmen. Ens referim a «l'hora de la gloriificació», la presentació de Jesús com a jutge i rei, i la passió com a entrega lliure i voluntària de Jesús. A través d'aquests temes, característics del quart evangeli, emergeix amb transparència la visió del seu autor. Per a ell, la passió no és una humiliació sinó una gloriificació, la creu no és un instrument de tortura sinó el tron on es manifesta la glòria de Jesús.

Vetlla Pasqual

Primera lectura: Gènesi 1,1-2,2

Déu veié tot el que havia fet, i era bo de debò.

El primer relat de la Bíblia és una mena d'himne a la creació, amb un fort caràcter litúrgic degut a les repeticions i a les fórmules emprades. L'obra de la creació s'articula en el marc cronològic de la setmana hebrea: el primer dia, el segon, el tercer, el quart, el cinquè, el sisè i, darrer, el setè, el dia del descans. Així doncs, el dissabte és el punt culminant d'aquesta litúrgia de la creació.

L'himne conté una breu introducció (1,1-2) que es pot considerar com el títol i el resum de tota l'obra creadora de Déu: el caos i les tenebres que precedeixen la creació contrasten amb el poder de Déu i la bellesa del món creat. Entre la introducció i la conclusió contemplem l'actuació de Déu expressada en tres modalitats: fer, separar o dividir i parlar de manera eficaç, és a dir, Déu parla i fa allò que diu.

La creació mitjançant la Paraula («Déu digué...») queda confirmada amb una observació («Déu veié tot el que havia fet, i era bo de debò»). Aquesta expressió superlativa, l'única en el text, expressa la idea de plenitud: el món creat per Déu és completament positiu.

Així doncs, aquest primer relat genèsic és una cosmogonia, és a dir, un relat sobre el naixement de l'univers. L'ésser humà ocupa certament un lloc important en l'ordre de la creació. Amb tot, no s'ha d'oblidar un detall important: és creat el mateix dia que els animals i rep, en part, la mateixa benedicció i el seu mateix aliment. És i serà sempre una criatura de Déu.

Segona lectura: Gènesi 22,1-18

Sacrifici d'Abraham, el nostre pare en la fe.

El c. 22 del llibre del Gènesi és un dels més coneguts i complexos del cicle d'Abraham, que comença a 12,1-4 amb la vocació del patriarca. Abraham ha estat des del començament un home de fe, ha cregut en la promesa de Déu. Ho demostren la seva promptitud a deixar la terra a partir de 12,1-4, la seva resposta a la promesa a 15,6, la seva acceptació de la circumcisió a 17,22-27. Tot això s'ha vist recompensat a 21,1-8 amb el naixement d'Isaac. Tot funciona bé fins que Déu li demana el sacrifici del seu fill. A

partir d'aquest moment tot es complica. El nostre text no és una narració dels orígens (com les de Gn 1–11) sinó la història d'una fe turmentada.

La narració original sembla acabar al v. 13, ja que el v. 14 és l'explicació d'un nom geogràfic, els vv. 15-18 (el segon discurs de l'àngel) generalment es consideren un afegit posterior i els vv. 20-24 contenen dades genealògiques.

Déu ja va demanar a Abraham el sacrifici del passat, ara li demana el sacrifici del futur: renunciar al seu fill, l'hereu promès. Amb aquest prec, Déu el posa a prova. La llei prohibeix el sacrifici dels humans (cf. Mi 6,6-7) i, no obstant això, Déu li ho demana. Abraham respon amb un monosíl·lab en hebreu: «Aquí em teniu!». No diu res més, no posa cap objecció, no fa cap pregunta. Sense comprendre el que està passant, agafa el seu fill i es dirigeix al lloc que Déu li ha indicat. Abraham és un home de fe i sap que Déu, d'una manera o altra, al final intervindrà, tal com va intervenir en el naixement d'Isaac. Déu el posa a prova i Déu proveeix. Abraham confia plenament en el Déu que proveeix, el troba inescrutable, però digne de fe (W. Brueggemann). Aquest text il·lumina la vida de Jesús i sobretot el seu misteri pasqual. La seva mort i resurrecció són l'expressió extrema de la prova i la providència de Déu.

Tercera lectura: Èxode 14,15–15,1

Els israelites caminaren per terra eixuta enmig del mar.

Els capítols 14 i 15 formen una unitat narrativa que tanca la primera part del llibre de l'Èxode. Tot passa en un mateix lloc (el mar) i es tracta d'un únic esdeveniment (Israel, perseguit pels egipcis, aconsegueix travessar el mar dels Joncs). Per ser més exactes, Ex 14 és el relat del pas del mar i Ex 15 és la seva proclamació litúrgica en un càntic.

El nostre fragment es concentra en Ex 14. Els seus principals protagonistes són el Senyor i Moisès, mentre que Israel es limita a seguir les seves indicacions. Els esdeveniments del mar representen el desenllaç del drama de l'esclavitud. A les tenebres de l'opressió segueix la resplendor de l'alliberament. Entre opressor i oprimít ara hi ha al mig el mar, i Israel és a punt de guanyar la batalla. El relat es compon de tres escenes simètriques: davant del mar (vv. 1-14), enmig del mar (vv. 15-25) i a l'altra banda del mar (vv. 26-31). Totes segueixen una mateixa pauta: comencen amb un discurs del Senyor, segueix la narració dels fets i els protagonistes reaccionen: Moisès tranquil·litza el seu poble (v. 14), els egipcis fugen espordits (v. 25b) i els israelites creuen en el Senyor (v. 31).

El pas del mar és descrit com una nova creació: se separen les aigües i apareix la terra eixuta, camí per als rescatats; les aigües es converteixen en murs per deixar pas a l'exèrcit del Senyor que avança implacable; les muralles d'aigua s'ensorren sobre els egipcis i el mar els ofega. És de nit quan el Senyor comença a actuar. És de dia quan Israel es troba salvat. Amb la llum arriba la salvació. El Senyor, Déu d'Israel, dominador del mar i dels imperis, salva el seu poble oprimint manifestant així el seu amor i omnipotència.

Quarta lectura: Isaïes 54,5-14

El Senyor que t'ha reclamat t'estima amb un amor etern.

El Deutero-Isaïes (o segon Isaïes) és un profeta anònim de l'exili, a qui s'atribueixen els capítols 40–55 del llibre d'Isaïes coneguts com «el Llibre de la Consolació». Aquesta part del llibre es compon de dues grans seccions: cc. 40–48 i cc. 49–55. Si la primera secció se centra en la figura de Cir com a alliberador d'Israel, la segona posa en relleu la figura del Servent del Senyor, membre del poble, designat per a la salvació d'Israel i dels confins de la terra (cf. els quatre càntics del Servent).

Després del quart càntic del Servent del Senyor (Is 52,13–53,12), el Deutero-Isaïes acaba amb dos capítols sobre la restauració i glorificació de Jerusalem (Is 54–55). El capítol 54 consta de dos poemes molt bonics: 54,1-10 (el Senyor declara el seu amor a Jerusalem) i 54,11-17 (la reconstrucció de Jerusalem), que són a la base de la lectura.

A Isaïes 54,5-14 destaca la tradicional metàfora del matrimoni entre el Senyor i Jerusalem, que és també en els llibres d'Osees, Jeremies, Ezequiel i en altres profetes menors. El que resulta curiós en el text (cf. vv. 1-6) és que la ciutat és descrita contemporàniament com «estèril», «mare», «vídua» i «esposa» del Senyor. Aquesta caracterització tan sorprenent com contradictòria respon a un clar objectiu de l'autor, que hi vol evidenciar el tema principal del llibre. La concatenació d'imatges referides a Sió no vol oferir un retrat de la dona-ciutat o narrar pas a pas la seva història d'amor, sinó evidenciar la transformació realitzada per la mà poderosa del Senyor (cf. 54,11-12).

El tràgic passat de Jerusalem, abandonada, humiliada i sense fills, es transforma, gràcies a la intervenció del Senyor, en un futur d'esperança, consol i restauració. Aquest és el missatge del Deutero-Isaïes: naixerà una nova Jerusalem fonamentada en la instrucció del Senyor que garanteix la justícia i la prosperitat, i la seva protecció permanent que és garantia de pau.

Cinquena lectura: Isaïes 55,1-11

Veniu a mi, i us saciaré de vida. Pactaré amb vosaltres una aliança eterna.

Situat al final de l'obra del Deutero-Isaïes, Is 55,1-11 (falten els vv. 12-13 sobre la sortida de Babilònia) ofereix una síntesi dels cc. 40-54. Reprèn, en particular, Is 40,1-11, un oracle que fa de pròleg a tot el llibre del segon Isaïes i anticipa alguns dels seus temes dominants. Per exemple, l'estabilitat eterna de la paraula de Déu (55,10-11; cf. 40,6-8) que fa possible un nou èxode (55,12-13; cf. 40,3-5). Es dirigeix a «vosaltres», excepte en el v. 5, on apareix un «tu» solitari referit a Israel, rere del qual es perfila la figura de David (cf. v. 3).

El nostre text es pot dividir en dues estrofes. En la primera (vv. 1-5), el profeta anuncia la seva abundant i gratuïta mercaderia. Entre els béns de primera necessitat hi ha l'aigua, signe de l'esperit de Déu (Is 32,15; 44,3), el vi i la llet, símbol de l'aliança i de la comunió amb Déu. Però la mercaderia és també la paraula de salvació, concretada en la permanència de l'aliança davídica. En la segona (vv. 6-11), el profeta fa al poble una ferma invitació a la conversió: els convida a cercar i tornar al Senyor, a abandonar els plans i camins tortuosos per acollir els del Senyor («que estan per damunt»). La invitació conclou amb un bell cant a la fecunditat i eficàcia de la Paraula de Déu que, en definitiva, és la veritable artífex de la salvació que està per arribar.

Sisena lectura: Baruc 3,9-15.32-4,4

Avança pel camí que condueix a la claror del Senyor.

A Baruc, el secretari del profeta Jeremies, se li atribueix un llibre homòleg escrit probablement en l'època dels Macabeus (segona meitat del segle II aC) per un jueu palestí desconegut. Ambientat en el període de l'exili, l'objectiu d'aquest llibre és ajudar els jueus de la diàspora a viure la seva fe amb plenitud, sense allunyar-se del fonament i raó de la seva unitat, és a dir, la Llei (la Torà). El drama de l'exili a Babilònia és present en totes les pàgines de Baruc. Una catàstrofe que ningú no podrà esborrar de la memòria.

El llibre de Baruc es compon de dues grans seccions: la primera, escrita en prosa, conté una introducció històrica i una oració penitencial (1,1-3,8); la segona, escrita en poesia, conté un elogi de la Saviesa i una promesa d'alliberament (3,9-5,9). La nostra lectura es limita a l'elogi de la Saviesa (3,9-4,4) que el leccionari presenta en forma reduïda. L'omissió dels vv. 16-31 fa que l'accent recaigui sobre el Creador de l'univers, aquell que

tot ho sap i tot ho pot, aquell que és la font de la Saviesa, i a més, tenint en compte el context litúrgic (la Vetlla Pasqual), facilita que la mirada del lector es dirigeixi ràpidament cap a Jesús, saviesa de Déu, llum i vida de la humanitat.

La Saviesa és, per tant, prerrogativa exclusiva de Déu. Només Déu, que la posseeix i la coneix, pot concedir-la a tots els que escolten la seva paraula i obeeixen els seus manaments. En línia amb Dt 4,5-14 i Sir 24,23, a Baruc la Saviesa que Déu dóna a Israel s'identifica amb el llibre de la Torà en tant que revelació divina estretament relacionada amb la vida (4,1). Després d'aquesta sorprenent revelació, de sobte, l'autor canvia de to i dirigeix a Israel una viva exhortació. Si el poble vol abraçar la Saviesa i entrar-hi en comunió de vida (3,38), ha de caminar en la claror i resplendor de la seva llum (cf. Is 2,5), o sigui, s'ha de convertir. El macarisme final proclama que la felicitat d'Israel consisteix a conèixer la voluntat del Senyor, expressada en el llibre de la Llei. El poble elegit («nosaltres») és declarat feliç perquè coneix el que és agradable a Déu.

Setena lectura: Ezequiel 36,16-28

Abocaré sobre vosaltres aigua pura i us donaré un cor nou.

Ezequiel és, sense oblidar el Deutero-Isaïes, el gran profeta de l'exili. Deportat a Babilònia l'any 597 aC, rep la seva vocació quatre anys després (1,1-3,15) i allà exerceix el seu ministeri profètic entre els seus compatriotes durant almenys vint anys. El missatge d'Ezequiel es pot dividir en dues parts ben diferenciades: abans i després de la caiguda de Jerusalem (Ez 33). Aquest és l'esdeveniment central al voltant del qual es desenvolupa tot el llibre. Abans de la catàstrofe, la principal tasca d'Ezequiel era insistir amb vehemència que el pitjor encara havia de venir. Després de la catàstrofe del 587/586, el missatge del profeta canvia. En rebre la notícia de la destrucció de Jerusalem, Ezequiel recupera la paraula (33,21-22). Qui havia estat profeta de judici, amenaces i càstig es transforma ara en profeta d'esperança per a un poble desesperat, com es pot apreciar sobretot en els capítols 33-39 i 40-48.

El c. 36 consta de dues grans parts: vv. 1-15 (promesa de restauració) i vv. 16-38 (renovació de la vida espiritual d'Israel). A aquesta darrera pertany la nostra lectura (vv. 16-28), que al seu torn pot dividir-se en dues estrofes. En la primera (vv. 16-21), de to negatiu, les nacions menyspreen Israel com un país derrotat i Déu com a incapaç de protegir el seu poble; d'aquesta manera el seu nom queda profanat. En la segona (vv. 22-28), en canvi, brilla un missatge d'esperança. És el punt culminant de la predicació d'Ezequiel. Les expressions més significatives del passatge són:

l'«aigua pura» necessària per participar en el culte i per netejar el poble després de la seva estada en terra impura (v. 25), el «cor nou i de carn» que substituirà el vell cor de pedra i l'«esperit nou» que és l'esperit de Déu (vv. 26-27). El fragment, molt semblant a Jr 31,31-34, conclou amb una fórmula que expressa el restabliment de l'aliança entre Déu i el seu poble (v. 28). L'associació entre la purificació de l'aigua i el do de l'Esperit ha afavorit una interpretació en clau baptismal.

Lectura de l'Apòstol: Romans 6,3-11

Crist, un cop ressuscitat d'entre els morts, ja no mor més.

El nostre text se situa en la part doctrinal de la carta als Romans (1,16–11,36), més exactament en la seva segona secció, en què Pau descriu la condició cristiana de l'home justificat (5,1–8,39). Després d'explicar que la vida nova en Crist genera pau i esperança, i que Crist elimina el mal provocat per Adam, l'apòstol aborda el tema baptismal en relació amb la mort i resurrecció de Crist.

Pau sent la necessitat de definir el sentit cristià del baptisme per diferenciar-lo d'altres formes de baptisme vigents en la seva època. Per això, es remunta al nucli fonamental de la fe, és a dir, al *kerygma* o la predicació de la mort i resurrecció de Crist. Si el baptisme no va precedit del do de l'Esperit, de l'evangelització i de la fe en Crist, es redueix a un ritu màgic sense conseqüències comunitàries o eclesials.

El baptisme cristià no es pot reduir a un ritu de purificació del pecat o a un itinerari autònom de conversió. És molt més que això: estableix de manera misteriosa una estreta relació personal entre la persona i Crist mort i ressuscitat, a través d'una participació real gràcies a l'acció de l'Esperit Sant. Per descriure aquesta relació nova i profunda amb la mort i resurrecció de Crist, Pau crea un vocabulari original difícil de traduir en la nostra llengua, l'element essencial del qual és la partícula «co»: segons ell, el batejat és un co-crucificat, un co-sepultat, un co-ressuscitat, un cohereu, un co-glorificat, una persona que viu amb Crist Jesús.

Evangelí: Marc 16,1-7

Jesús de Natzaret, el crucificat, ha ressuscitat.

Marc 16,1-7 constitueix el final de l'evangelí de Marc, tot i que en les nostres Bibles vagi seguit de Mc 16,9-20, on se'ns narren les aparicions de Jesús. Aquests versets no pertanyen al text original de Marc, ja que

manquen en alguns còdexs importants. A més, alguns manuscrits antics presenten una altra conclusió de l'evangeli.

Després de la mort de Jesús regna el silenci, en els cors i en l'univers sencer. Tot ha quedat suspès: el temps, l'espai, la vida... Els homes l'han condemnat i els deixebles van perduts perquè han perdut el Mestre. Un gran interrogant s'obre per a la història, i sobretot per a aquells que havien respost a la seva crida. Aquest és el context en què se situa Mc 16,1-7.

En el nostre fragment són protagonistes les dones, Maria Magdalena, Maria mare de Jaume i Salomé (cf. Mc 15,40), tres deixebles de Jesús que han seguit i servit Jesús des del començament. Ara volen realitzar el seu darrer servei: embalsamar el seu cos amb aromes. De matinada, quan sortia el sol, corren al sepulcre preocupades per la pedra que en tapava l'entrada. No se sentien amb forces per a retirar-la, eren poques i no gaire expertes en aquestes tasques. Amb tot, mentre els homes han fugit a Galilea, elles són allà plorant el Senyor. Són autèntiques deixebles, però la mort de Jesús les ha desorientades del tot i el continuen cercant. La seva fe els dóna força per arribar fins a la tomba.

Allà el misteri de Déu es fa present en la figura d'un «jove vestit de blanc», que en veure-les tan espantades els diu: «No tingueu por», les paraules típiques que acompanyen tota vocació. A continuació els diu que Jesús, el Natzarè, el crucificat, no hi és perquè ha ressuscitat, i les convida a entrar: «Mireu el lloc on l'havien posat», perquè comprovin el buit que ha deixat Jesús. Per acabar, el jove fa una invitació: «I ara aneu a dir als deixebles i a Pere...».

Les dones cercaven un cadàver per embalsamar i, en canvi, han trobat una missió molt diferent, una missió íntimament lligada a la vida, no a la mort. Les dones del sepulcre s'han transformat en les dones de la Pasqua. Elles són la memòria viva de Jesús, i al mateix temps han de ser memòria per als altres. Hem arribat al final, però en realitat som al començament. Tot va començar a Galilea.

PASQUA

Diumenge de Pasqua

Primera lectura: Fets dels Apòstols 10,34a-37-43

Després d'haver ressuscitat d'entre els morts, nosaltres hem menjat i hem begut amb ell.

La trobada entre Pere i Corneli a Cesarea constitueix el clímax del llibre dels Fets dels Apòstols (Fets 10,1–11,18). Per a l'evangelista Lluc, l'autor, aquesta trobada representa un esdeveniment de gran importància i notables conseqüències. Amb la introducció de Corneli, un pagà, a la comunitat, Pere obre les portes de l'Església a tots els gentils.

D'aquesta llarga secció, la nostra lectura se centra només en la predicació de Pere a casa de Corneli (Fets 10,34-43), de la qual omet una petita secció (vv. 34b-36). La predicació de Pere és el cinquè i darrer discurs missioner de l'apòstol en el llibre dels Fets. La seva originalitat consisteix en els destinataris: mentre els quatre primers discursos anaven adreçats al poble o a les autoritats religioses de Jerusalem, aquest s'adreça a un auditori pagà.

El discurs presenta dues característiques fonamentals: la seva concentració cristològica del començament al final i el tema de la universalitat. Quant a la seva organització, és molt acurada. L'exordí o introducció (Fets 10,34-36) confereix solemnitat a les paraules de Pere a la vegada que enuncia la tesi del seu discurs: Déu és Senyor de tots. Aquesta tesi es desenvolupa en dos moments: a Fets 10,37-39a l'apòstol exposa l'activitat de Jesús, i a Fets 10,39b-42 narra la seva mort, resurrecció i aparicions pasquals. En altres paraules, Pere ens ofereix un compendi de la vida de Jesús, l'únic en el Nou Testament fora dels evangelis. La conclusió (Fets 10,43) es concentra en Jesús com a Senyor universal.

Segona lectura: 1 Corintis 5,6b-8

Netegeu-vos bé del llevat que éreu abans perquè sigueu una pasta nova.

A la comunitat de Corint, potser més que en altres comunitats cristianes, es detectaren greus desordres pel que fa a qüestions d'impuresa i solidaritat. La reacció de Pau no es fa esperar. Amb força i decisió l'apòstol denuncia aquesta mena de comportament, convençut com està que la vida cristiana exigeix un compromís total de la persona. No es pot dir que s'és seguidor de Crist i després actuar contra la seva doctrina. El cristià ha de ser coherent amb el credo que professa.

Els capítols 5 i 6 de la primera carta als cristians de Corint són dedicats a un cas de convivència escandalosa (un cristià que conviu amb la seva

madrastra) i als plets entre germans respectivament. En aquest context, certament delicat i polèmic, es troba el nostre fragment. A 1Co 5,6b-8 Pau fa una referència a la Pasqua hebrea per ensenyar als fidels de Corint que el pecat del cristià i la reconciliació del pecador afecten tota l'Església. I ho fa recordant els dos símbols pasquals per excel·lència: el pa sense fermentar i l'anyell pasqual que es menjaven durant la festa. El pa àzim era un pa sense llevat, i aquí el llevat, considerat com a element de corrupció, es refereix al pecador que amb el seu pecat corromp tota la comunitat. L'anyell pasqual és, per als cristians el Crist, l'anyell que ja ha estat immolat. Per tant, si viuen en comunió amb Crist, s'han d'allunyar de tot allò que corromp la vida que han rebut en el baptisme.

Evangelí: Joan 20,1-9

Havia de ressuscitar d'entre els morts.

Entre la sepultura de Jesús (Jn 19,38-42) i l'aparició a Maria Magdalena (Jn 20,10-18) l'autor del quart evangelí escriu un relat de transició, el del sepulcre buit (Jn 20,1-9), en què tot, inclosos el llençol i el mocador, apunta a la resurrecció de Jesús. El missatge principal és el següent: el crucificat viu gloriós per sempre.

Maria Magdalena està tan impressionada pel que li ha tocat viure que no aconsegueix dormir. Corre, doncs, cap al sepulcre quan encara és fosc, buscant el Senyor a qui tant estimava. Veu que la pedra que tapava el sepulcre ha estat tret i es queda astorada. Tal és la seva sorpresa que ni tan sols hi entra. Es queda a fora sense entendre què ha passat. No aconsegueix fer el salt de la lletra a l'esperit, de la mort a la resurrecció. Tampoc no poden els altres (cf. v. 9). Les paraules de Maria manifesten el sentir de tota la comunitat: «S'han endut el Senyor fora del sepulcre i no sabem on l'han posat» (parla en primera persona del plural). El cos del Senyor no és on hauria de ser. I ho va anar a dir a Pere i a Joan.

Pere entra al sepulcre buit, veu el llençol i el mocador i no entén res. Entra, tot seguit, Joan, el deixeble estimat de Jesús i la seva reacció fou del tot diferent: «Ho veié i cregué». No li van caldre altres proves. El que va veure va ser suficient per creure en la resurrecció de Jesús. Per això el text esmenta que arribà abans al sepulcre. Captà a l'instant el que aquella escena significava i va recordar que així ho havien anunciat les Escripures.

Diumenge 2 de Pasqua

Primera lectura: Fets dels Apòstols 4,32-35

Un sol cor i una sola ànima.

La primera lectura ens ofereix un «sumari», és a dir, una síntesi de la vida de la comunitat cristiana de Jerusalem, sobretot en relació a la comunió de béns (cf. el primer sumari a Fets 2,42-47). Aquest estil de vida no era exclusiu dels cristians (també els essenis de Qumram, per exemple, vivien la comunió de béns). Amb tot, l'evangelista Lluc ho presenta des de l'òptica de la resurrecció i com a fruit de l'Esperit (cf. Fets 4,31: «En acabar la pregària, va tremolar l'estança on eren reunits, i plens de l'Esperit Sant proclamaven la paraula de Déu amb valentia»).

Després d'esmentar la comunió de béns (v. 32), es passa a un tema completament diferent: l'activitat dels apòstols (v. 33). A simple vista sembla una digressió, encara que en realitat no ho és. Abans de descriure la manera en què es realitzava la comunió de béns, Lluc vol explicitar el fonament de l'ètica comunitària. Els apòstols donaven testimoni de la resurrecció de Jesús amb una gran força, que els venia de l'Esperit i els permetia comunicar la Paraula de Déu amb llibertat i obrar grans miracles. El resultat d'aquest testimoni és que Déu els mirava tots (no només els dotze, sinó la multitud dels creients) de molt bon grat. El text grec diu: «una gran gràcia era sobre tots ells» referint-se certament al favor diví, a la gràcia que el Senyor vessa sobre els seus, no al favor dels homes. Els dos versets següents (vv. 34-35) no fan sinó concretar aquest favor diví evocant la promesa del Dt 15,4: «No hi ha d'haver pobres entre els teus, ja que el Senyor, el teu Déu, et beneirà abundantment...».

Segona lectura: 1 Joan 5,1-6

Cada fill de Déu és un vencedor del món.

La primera carta de Joan acaba amb un intens i difícil resum de la doctrina joànica sobre la fe (1Jn 5,1-12: «La fe venç el món») al qual segueixen uns paràgrafs inicials a manera de conclusió (1Jn 5,13-21). D'aquest resum, el leccionari n'ha seleccionat la primera part.

L'amor fratern (dimensió horitzontal) i l'amor a Déu (dimensió vertical) estan íntimament units. L'amor pels germans neix de l'amor per Déu, del qual és expressió i concreció. En realitat, el creient estima els germans perquè són fills de Déu. Estimar i creure són les dues actituds que defineixen la vida del cristià. Amor i fe constitueixen un binomi inseparable.

Creure en Jesucrist tal com se'ns ha manifestat: Messies i Fill de Déu. Estimar Déu com a Déu i els germans com a fills seus.

Afegim una nota sobre el discutit v. 6. L'experiència pasqual passa a través de les grans revelacions del Baptisme (aigua) i de la Creu (sang) que Joan sintetitza meravellosament en l'escena de la llançada: «... i a l'instant en sortí sang i aigua» (Jn 19,34). La sang i l'aigua es poden referir a la realitat encarnada del sacrifici de Jesús Fill de Déu (mort-sang, esperit-aigua), però també es poden entendre com a al·lusió als sagraments de l'Eucaristia i el Baptisme.

Evangelí: Joan 20,19-31

Vuit dies més tard, Jesús entrà.

Després de l'aparició a Maria Magdalena (Jn 20,10-18), l'autor del quart evangeli narra les aparicions de Jesús a tota la comunitat dels deixebles (Jn 20,19-31), un relat que cal entendre des de la dialèctica entre promesa i compliment. Jesús havia promès als deixebles que tornaria a ser amb ells, que ells el tornarien a veure, que els enviaria l'Esperit i el do de la pau i que tornaria al Pare. I així va ser. Jesús complí totes aquestes promeses. En aquest relat podem distingir tres parts: a) la trobada de Crist ressuscitat amb els seus deixebles en absència de Tomàs, el vespre del diumenge de Pasqua; b) la trobada el diumenge següent, adreçada especialment a Tomàs; c) l'epíleg del quart evangeli.

A 20,19-25, els deixebles, tancats i morts de por en el cenacle, s'omplen d'alegria en veure el Senyor que els mostra les mans i el costat. La trobada gira al voltant de la missió («Com el Pare m'ha enviat a mi, també jo us envio a vosaltres»), de la qual Jesús ressalta tres aspectes importants: el clima de pau i alegria, la força de l'Esperit Sant, i el perdó dels pecats. Tomàs el Bessó, que no era present en aquesta trobada, es mostra incrèdul davant del testimoni dels altres deixebles. I n'exigeix proves palpables.

A 20,26-29 Tomàs acaba creient sota l'experiència aclaparadora de veure i tocar. No només creu sinó que fa una confessió de fe única en tot el Nou Testament, en identificar Crist Ressuscitat amb Déu: «Senyor meu i Déu meu».

A 20,30-31 Joan clou el seu evangeli amb unes paraules que tenen un doble significat: ell ha escrit l'evangeli per reforçar la fe de la comunitat, però també pensant en la seva difusió entre els no creients.

Diumenge 3 de Pasqua

Primera lectura: Fets dels Apòstols 3,13-15.17-19

Vau matar el qui ens obre el camí de la vida, però Déu l'ha ressuscitat d'entre els morts.

La guarició del paralític en el temple (Fets 3,1-10) ha deixat la gent desorientada i sorpresa. Aquesta situació requereix una explicació i Pere pren la paraula amb aquest precís objectiu. Així doncs, a Fets 3,11-26 escoltem el discurs de Pere en el temple, del qual la lectura recull només dos fragments. La gent hi acudí en massa perquè es volia assabentar de com havia estat el miracle. Es tractava d'un home que tots coneixien, un captaire habitual al costat de la porta bonica del temple. Pere aprofità l'ocasió per proclamar la resurrecció de Crist i convidar-los a la penitència.

A Fets 3,13-15 l'apòstol fa un resum de l'anunci cristià (*kerigma*) emprant la tècnica del contrast. El primer contrast contraposa l'acció de Déu, que ha glorificat el seu servent Jesús, amb la dels homes, que l'han rebutjat i entregat a mans de Pilat (v. 13). El segon contrast contraposa l'assassinat de l'autor (iniciador, fundador, príncep) de la vida amb l'acció de Déu que el ressuscita d'entre els morts (v. 15). I entre els dos contrastos el v. 14 subratlla únicament i exclusivament la culpabilitat dels jueus que rebutjaren el Sant i Just i demanaren que s'indultés un assassí.

A partir del v. 17 canvia el to del discurs. Després d'haver esmentat la seva culpa, Pere convida els oients a canviar de perspectiva, és a dir, a convertir-se. Els anomena «germans» mostrant així la seva solidaritat religiosa amb ells i constata la seva ignorància, cosa que atenua la seva culpabilitat i afavoreix la perspectiva de la conversió. Esmenta, després, el disseny salvífic de Déu, segons el qual el Messies compleix un destí que ja havia estat anunciat pels profetes (v. 18) i finalment els exhorta a la conversió amb dos solemnes imperatius: «penediu-vos» i «convertiu-vos» (v. 19).

Segona lectura: 1 Joan 2,1-5a

Ell és la víctima propiciatòria pels nostres pecats i pels de tot el món.

En aquesta carta Joan escriu contra alguns que limitaven el cristianisme a una mena de coneixement sublim, o gnosi, que implicava la separació entre teoria i praxi, entre fe i moral. Per contrarestar aquestes idees que s'havien infiltrat en la comunitat, Joan proclama la naturalesa pecadora i la indivisibilitat de l'ésser humà davant de Déu. Intel·ligència, voluntat, cor i obres no poden anar per separat. Al contrari, han de ser en sintonia.

1Jn 2,1-5a gira al voltant de l'alliberament del mal i del pecat, un do que s'activa a través d'un doble moviment. El primer moviment és el de Déu que va a trobar el pecador per mitjà del Fill, «Jesucrist, que és just». Ell és el nostre paràclit o advocat, és a dir, el qui defensa i intercedeix per l'home. A aquesta acció de Déu hi correspon la resposta de l'home que s'esforça per «conèixer» Déu. No es tracta d'un coneixement abstracte o especulatiu, sinó de caràcter afectiu i volitiu. S'entén, doncs, que el seu criteri d'autenticitat sigui l'observança dels manaments, en manera particular de l'amor al proïsme.

Evangelí: Lluç 24,35-48

Així ho diuen les Escriptures: el Messies havia de patir i de ressuscitar el tercer dia.

Després del relat conegut com «els deixebles d'Emaús» (Lc 24,13-35), un relat propi de Lluç que no té paral·lels en els altres evangelis, Lluç narra l'aparició de Jesús als deixebles (Lc 24,36-48). A aquest passatge el leccionari anteposa l'últim verset del relat anterior, així l'evangelí d'avui comença amb la menció dels deixebles d'Emaús que explicaven als altres allò que els havia passat quan anaven de camí, i com havien reconegut el Senyor al partir el pa (Lc 24,35).

Dues parts principals destaquen en el nostre text, l'aparició de Jesús (Lc 24,36-43) i el mandat de la missió (24,44-48). L'escena s'obre amb la iniciativa de Crist ressuscitat que es reuneix de nou amb els apòstols. Els desitja pau i els mostra les nafres de les mans i peus. En veure la seva sorpresa i la seva incapacitat de creure, es posa a menjar davant d'ells perquè s'adonin que no és un fantasma, ni un espectre, ni un suggeriment psicològic, sinó una presència real. Al final, la pau i l'alegria de veure el Senyor esvaïren la seva incredulitat. La resurrecció de Jesús és un misteri que supera tota verificació experimental, un misteri que s'accepta i es viu només des de la fe.

Amb la resurrecció de Jesús comença l'Evangelí per al món. Com en el camí d'Emaús (cf. Lc 24,27 i 32), Jesús «obre l'enteniment» dels deixebles perquè comprenguin les Escriptures. Conèixer les escriptures és l'únic mitjà per conèixer Jesucrist i poder transmetre el seu missatge de salvació per tota la terra. La missió de l'Església, que neix de la missió de Jesús, consisteix a predicar la conversió per al perdó dels pecats a tots els pobles.

Diumenge 4 de Pasqua

Primera lectura: Fets dels Apòstols 4,8-12

La salvació no es troba en ningú més que en Jesucrist.

La guarició del paralític i la predicació de Pere en el temple (cf. Fets 3) provoquen dues reaccions molt diferents: l'entusiasme de la gent i l'oposició de les autoritats jueves. Per un costat, la gent es converteix en massa; per un altre, Pere i Joan, representants del grup dels dotze, són arrestats. Passen la nit presos i l'endemà són interrogats pel sanedrí, el tribunal suprem de caràcter civico-religiós dels jueus.

El nostre text (Fets 4,8-12) narra el discurs de Pere davant del tribunal. Com a portaveu autoritzat dels apòstols, Pere pren la paraula «inspirat per l'Esperit Sant», la qual cosa significa que la força del seu discurs ve de Déu. Adreçant-se als caps del poble i als ancians, és a dir, a l'elit sacerdotal i laica de tendència saducea, comença presentant-los la situació en què es troben amb subtil ironia: els interroguen i jutgen per haver guarit un malalt! També Jesús va ser jutjat per haver fet el bé (cf. Lc 6,9). Pere s'indigna perquè volen saber en nom de qui fou salvat el paralític i respon en to ferm i formal: «Pel poder del nom de Jesucrist, el Natzarè. Vosaltres el vau clavar a la creu però Déu el va ressuscitar d'entre els morts» (Fets 4,10). Tot seguit ratifica aquest anunci kerigmàtic amb una referència a l'Esclusiva, exactament al salm 118,22 (Fets 4,11), i en lloc d'acabar el seu discurs, com era costum, exhortant l'auditori a la conversió, aquí es limita a declarar que la salvació només pot venir de Jesucrist (Fets 4,12).

Segona lectura: 1 Joan 3,1-2

Veurem Déu tal com és.

La primera carta de Joan, més que una carta pròpiament dita, és una reflexió teològica adreçada a una o diverses comunitats en què s'estan introduint heretgies doctrinals que repercuteixen negativament en l'exercici de la caritat. Aquesta reflexió teològica es presenta com una simfonia en tres temps: caminar en la llum (1,5-2,27), viure com a fills de Déu (2,28-4,6), mantenir-se fermes en l'amor i en la fe (4,7-5,12).

El nostre fragment (3,1-2) pertany al segon temps. En el v. 1 s'afirma que l'amor de Déu és origen i fonament de la filiació dels creients (cf. Jn 3,16). No obstant, als deixebles els és reservada la mateixa sort del Mestre (cf. Jn 15,18). En el v. 2 la transformació del creient apareix com un fet actual, i la darrera vinguda de Crist en serà la manifestació plena. Així doncs, hi

ha una filiació divina feta «ara» en l'existència cristiana actual i una altra filiació plena i definitiva en la Parusia. Aleshores «serem semblants a ell, perquè el veurem tal com és».

Cal assenyalar en aquests versets la importància del verb «conèixer» que, en els escrits joànics, té un doble significat: un de negatiu i un altre de positiu. Pot indicar la incurable fractura que hi ha entre el «món», signe de la incredulitat, i el Pare. Per al creient, en canvi, conèixer va unit a l'amor, ja que el coneixement amorós de Déu crea la filiació.

Evangelí: Joan 10,11-18

El bon pastor dóna la vida per les seves ovelles.

La nostra lectura evangèlica, un fragment de Jn 10,1-21, és ambientada en la festa de la Dedicació del temple, solemnitat en què es recordava la consagració del nou temple duta a terme pels exiliats de Babilònia el 515 aC, i que fou instituïda per Judes Macabeu el 165 aC. Una de les característiques del quart evangeli és que les manifestacions de Jesús i els signes que fa són col·locats en l'àmbit del calendari litúrgic hebreu. Així s'emfasitza la tensió dramàtica i teològica cap a Crist. També a l'inici del nostre passatge, Jesús, en declarar-se «porta» del tancat de les ovelles (Jn 10,1.7.9), al·ludeix al temple i al mateix temps es presenta ell mateix com a temple perfecte (cf. Jn 2,21) on s'adora «el Pare en Esperit i en veritat» (cf. Jn 4,23).

El discurs de Jesús a Jn 10,11-18 se centra en la figura del bon pastor, esmentada dues vegades amb la clàssica fórmula de revelació joànica «Jo sóc», que ens remet a l'episodi de la bardissa cremant (Ex 3,14: «Jo sóc el qui sóc»). Les dues declaracions de la divinitat de Crist van seguides de dos breus discursos. El primer (Jn 10,11-13) està estructurat segons l'antítesi «pastor–mercenari». L'obscura figura del mercenari que explota les ovelles per treure'n profit serveix per il·luminar la imatge del pastor, a qui és dedicat el segon discurs (Jn 10,14-16). Conèixer i donar vida són les dues expressions centrals en aquests versets. Conèixer expressa el contacte personal, la unió íntima, el diàleg amorós entre Jesús, el bon pastor, i els creients. El seu amor és tan gran que arriba a donar la vida per ells (cf. Jn 13,1).

Per acabar, a Jn 10,17-18 s'anuncia una lectura de l'«hora» de Jesús, és a dir la seva passió, mort i gloriificació, com a gest d'amor de l'autèntic pastor pel seu ramat.

Diumenge 5 de Pasqua

Primera lectura: Fets dels Apòstols 9,26-31

Els contà com pel camí el Senyor se li havia aparegut.

La primera lectura forma part d'una de les pàgines més cèlebres dels Fets dels Apòstols (Fets 9,1-31). S'hi evoca la conversió de Pau, qui a partir del capítol 13 es convertirà en el protagonista del llibre. Lluc atribueix una importància cabdal a aquest esdeveniment. Tant és així que ho recorda en el nostre text i també en els capítols 22 i 26. De les tres versions de la conversió de l'apòstol, aquesta és la que presenta més detalls. Saule, el qual a partir de Fets 13,9 rep el nom grecoromà de Pau, és amb els seus companys de viatge i rep la visita d'Ananies, el cristià de Damasc. Predica per un temps a les sinagogues de Damasc i després, tot fugint d'un complot dels jueus, va cap a Jerusalem.

Bruscament el narrador ens fa passar de Damasc a Jerusalem, on se situa el nostre text (Fets 9,26-31). Els deixebles que hi vivien, en trobar-se de nou amb Saule, el seu enemic més gran i perseguidor, temen ser víctimes d'un estratagema. Amb tot, gràcies a l'oportuna intervenció de Bernabé (cf. Fets 4,36), al final tots es convencen de la sinceritat de Saule. Associat, tot i que per pocs dies, al grup dels dotze, Saule anuncia amb valentia el nom del Senyor. Parla i predica amb els jueus de llengua grega (hel·lenistes) i, igual com passà amb Esteve (cf. Fets 6,9-10), la discussió acaba amb amenaces de mort. Per evitar el perill imminent, els «germans» l'acompanyen a Cesarea i allí l'embarquen cap a Tars.

L'episodi es clou amb un sumari (Fets 9,31) que descriu el creixement de l'Església gràcies a l'acció de l'Esperit Sant.

Segona lectura: 1Joan 3,18-24

El seu manament és que creguem i estimem.

Aquest fragment de la primera carta de Joan pertany a una llarga sèrie de variacions sobre el tema «Som fills de Déu», del qual diumenge passat llegíem els primers versets (1Jn 3,1-2). Aquí l'autor desenvolupa el que ja havia anticipat a 3,17: «Si un home que té el suficient per viure bé contempla sense entranyes com el seu germà passa necessitat, ¿és concebible encara que hi hagi en el seu cor l'amor de Déu?». L'amor cristià no es pot quedar en pura teoria sinó que s'ha de concretar en fets.

El fruit fonamental de la nostra unió amb Crist ressuscitat és l'amor «de fets i de veritat» (v. 18). La fórmula recull els dos criteris d'autenticitat de

l'amor: la seva dimensió existencial («obres») i la seva dimensió teològica («veritat»). En els escrits joànics, la «veritat» (*aletheia*, en grec) és la revelació de Crist que el cristià acull en la fe. Així, l'adhesió a la Veritat-Crist ens fa ser com Crist i, conseqüentment, fa que ens assemblem a Déu que estima «de fets i de veritat». Aquesta pertinença a Crist proporciona pau a la nostra consciència sempre amenaçada per la presència del pecat. Per una part, Crist ens defensa del mal i, per una altra, comptem amb la compassió de Déu que és per damunt les nostres debilitats (vv. 19-22).

Els vv. 23-24 contenen tres expressions fonamentals: creure (*pisteuo*), estimar (*agapao*) i esperit (*pneuma*), amb què l'autor invita el creient a examinar el seu cor i les inclinacions del seu desig. En altres paraules, l'invita a posar-se davant Déu.

Evangelí: Joan 15,1-8

Qui està en mi i jo en ell dóna molt de fruit.

Just enmig del «Sermó de la Cena» (Jn 13–17), considerat com el testament espiritual de Jesús, hi ha l'al·legoria dels ceps i les sarments, de la qual avui llegim la primera part (Jn 15,1-8). El diumenge que ve en llegirem la segona (Jn 15,9-17). Totes dues parts il·luminen la relació d'intimitat que hi ha entre els deixebles (l'Església) i Crist.

Ja l'Antic Testament havia emprat en diverses ocasions el símbol de la vinya per il·lustrar la difícil relació entre Israel i el seu Déu, una relació construïda a base d'amor i misericòrdia per part de Déu i de rebuig i infidelitat per part del poble (cf. Is 5,1-17; Ez 17,1-10; Sl 80). En assumir aquesta imatge Crist es declara poble de Déu.

La sarment unida al cep, és a dir l'adhesió vital del creient a Crist, és essencial per a la fecunditat dels fruits. No debades l'evangelista repeteix cinc vegades l'expressió «en mi». Sense la unió íntima amb Crist, la nostra fe no pot sobreviure (Jn 15,1-5). Si el deixeble se separa de Jesús, es condemna a la perdició ja en aquesta vida, decidint ell mateix el seu destí. Rere el símbol de la sarment seca i àrida, abandonada fora del camp, aflora el misteri de l'ésser humà que s'oposa a la vida i l'amor, preferint les tenebres a la llum (Jn 15,6).

La segona expressió important és «donar fruit», repetida també cinc cops en el text. Donar fruit és condició de vida per a totes i cadascuna de les sarments. I per poder fructificar cal mantenir-se en el cep (Jn 15,7-8).

Diumenge 6 de Pasqua

Primera lectura: Fets dels Apòstols 10,25-26.34-35.44-48

El do de l'Esperit Sant ha estat vessat fins i tot sobre els qui no són jueus.

El fragment dels Fets dels Apòstols juxtaposa tres incisos molt aïllats del capítol 10. Del tot dedicat a la trobada entre Pere i Corneli a Cesarea Marítima, la idea principal del passatge sencer és l'obertura de l'acció evangelitzadora dels apòstols en el món dels no jueus. Recordem que fins a aquest moment la comunitat hebreocristiana es continuava considerant privilegiada i determinant respecte a les altres.

En el primer incís (Fets 10,25.26), l'acció se situa a casa de Corneli, un oficial de l'exèrcit romà que rep Pere prostrant-se als seus peus, gest que l'apòstol rebutja: «Posa't dret, que jo sóc home, igual que tu» (v. 26), ja que a Lluc la prostració només es fa davant de Déu o del Ressuscitat, mai davant Jesús abans de la resurrecció o davant d'un ésser humà.

El segon incís (Fets 10,34-35) refereix la declaració inicial del discurs de Pere que assumeix el valor d'axioma. Aquest axioma conté un enunciat negatiu: «Déu no fa diferències a favors d'uns o altres», al qual segueix un altre de positiu on l'apòstol precisa l'abast soteriològic de l'anterior afirmació: «Déu acull tothom qui creu en ell i fa el bé, de qualsevol nacionalitat que sigui». S'entén, doncs, que Corneli és el prototip del pagà grat a Déu.

El tercer incís (Fets 10,44-48) narra la irrupció de l'Esperit Sant que ve sobre tota l'assemblea, jueus i pagans. Tot seguit tots reben el baptisme. Així començà a Cesarea una Església domèstica.

Segona lectura: 1Joan 4,7-10

Déu és amor.

La tercera part de la primera carta de Joan (1Jn 4,7-5,12) estableix el criteri per determinar en què consisteix l'autèntica identitat cristiana, a saber, la correcta relació entre l'amor i la fe, dos aspectes que no es poden avaluar per separat perquè estan íntimament units.

El nostre fragment (4,7-10), que a la vegada introdueix el tema de l'evangeli, se centra en l'amor entès des de la fe: la seva afirmació central és «Déu és amor» (v. 8). Recordem altres atributs de Déu en la carta: «Déu és llum» (1,5), i «Déu és Esperit» (4,24). Ara bé, dir que Déu és amor no és tant descriure una realitat estàtica com prendre consciència del dina-

misme que surt de Déu i s'adreça a la humanitat amb una finalitat ben precisa: «Ha enviat al món el seu Fill únic, perquè visquem gràcies a ell» (v. 10). En Crist, Déu ens ha donat la vida, ens ha generat en i per a l'amor i així, en Crist, nosaltres, els deixebles, podem fer el mateix amb el món sencer. En definitiva, l'amor prové de Déu, o dit d'una altra manera, Déu s'ha avançat en l'amor, ens estimà primer.

Evangelí: Joan 15,9-17

Ningú no té un amor més gran que el qui dona la vida pels seus amics.

Segona part de l'al·legoria del cep i les sarments que es va llegir diumenge passat. Les idees de Jn 15,9-17 són les mateixes que ja trobàvem a Jn 15,1-8, encara que traduïdes en un llenguatge explícit i aplicades a la vida pràctica. Per exemple, l'imperatiu «estigueu en mi» (com les sarments en el cep) es converteix en «manteniu-vos en l'amor que us tinc» i la imatge de «donar fruit» es tradueix en «el manament de l'amor fratern». Estil repetitiu i variació sobre els mateixos temes.

Els dos mandats en què més insisteix el Senyor són el de «mantenir-se en el seu amor» (Jn 15,9-11) i el de l'«amor mutu» entre els deixebles o membres de l'Església (Jn 15,12-15). Se'ls ha d'afegir la idea de l'elecció: és el Senyor qui escull els deixebles i no al contrari (Jn 15,16-17).

«Mantenir-se» significa fixar l'estatge, establir-se en una llar. En el nostre text es tracta de mantenir-se en l'amor de Crist, de no separar-se d'ell sota cap concepte. Condició per poder mantenir-se en el seu amor és complir els manaments, com ho féu Crist amb el Pare. Quan el deixeble pren consciència que Crist l'estima, neix el goig, el goig complet que supera i transcendeix tot el que és sensible.

«Estimeu-vos els uns als altres tal com jo us he estimat» (cf. Jn 13,34) vol dir estimar fins a donar la vida pels altres, ja que aquest va ser el manament rebut per Jesús del Pare. «Donar la vida» recorda la imatge del bon pastor que dona la vida per les seves ovelles (Jn 10,17-18) al mateix temps que preanuncia la seva mort en creu. Es tracta, per tant, d'un amor de donació, obediència i sacrifici. Al dir «amics» als seus deixebles, Jesús evoca la cena eucarística i el seu ambient d'intimitat. El servent executa les ordres del seu senyor; l'amic el coneix.

La iniciativa ve de dalt. Els deixebles han estat escollits per donar fruit, per donar testimoni de la seva fe mitjançant obres d'amor fratern. Aquesta és la seva missió. Per realitzar-la compten amb una força invencible: l'oració al Pare a través de Jesús. Tot el que demanin en nom de Crist, el Pare els ho concedirà.

Ascensió del Senyor

Primera lectura: Fets dels Apòstols 1,1-11

S'enlairà davant d'ells.

Encara que el llibre dels Fets dels Apòstols és continuació de l'evangeli de Lluc, l'evangelista sent la necessitat d'escriure un pròleg al segon volum de la seva obra tal com se solia fer en el món grecoromà (cf. Filó d'Alexandria, *La vida de Moisès*; Flavi Josep, *Contra Apíó*). Els pròlegs seguien distintes fórmules: recapitular el llibre precedent, resumir el llibre successiu o combinar les dues coses. Lluc escull la darrera possibilitat, així que el nostre pròleg és retrospectiu i prospectiu al mateix temps. De fet, Fets 1,1-11 empalma amb el final de l'evangeli de Lluc (Lc 24,44,53) que acaba amb l'ascensió de Jesús al cel en un lloc proper a Betània.

Destaquem-ne dues parts: Fets 1,1-8 i Fets 1,9-11. La primera es compon d'una dedicatòria a Teòfil, un cristià o simpatitzant de la comunitat, i probablement un home acabat que finançà la còpia del manuscrit facilitant així la seva difusió (vv. 1-3); d'un «flashback» sobre les aparicions del Ressuscitat durant quaranta dies (v. 3) i un altre sobre l'últim àpat amb ell (vv. 4-8), una escena que evoca Lc 24,41-43.

A la segona part (Fets 1,9-11), una escena viva i dialogada, Lluc narra de nou l'ascensió de Jesús al cel (cf. Lc 24,50-53). Aquesta repetició assenyala la importància que l'autor li atribueix en la història de la salvació. Un darrer episodi de l'evangeli i primer dels Fets, l'ascensió de Jesús al cel fa de pont entre el temps de Jesús i el temps de l'Església, al mateix temps que delimita el temps de Jesús i el temps de l'Església entre la Pasqua i la Parusia (Fets 1,11b).

Segona lectura: Efesis 1,17-23

El féu seure a la seva dreta dalt del cel.

La carta als cristians d'Efes és l'únic escrit paulí adreçat a l'Església de Jesucrist concebuda com una única realitat, formada per totes les Esglésies particulars, a les quals l'apòstol s'havia adreçat en les altres cartes. Totes les Esglésies juntes formen l'única Església (el cos de Crist), el cap de la qual és Crist.

Ef 1,17-23 pertany a la part doctrinal de la carta (Ef 1,3-3,21), del tot dedicada al tema tot just esmentat: l'Església com a cos de Crist, on es realitza el misteri de la reconciliació i unió dels jueus i pagans, superant

rivalitats, discriminacions i privilegis de tota mena. Unitat que no és uniformitat ni passivitat, sinó dinamisme i col·laboració.

En el nostre text, el contingut de la primera lectura (Fets dels Apòstols), Pau el transforma en pregària i confessió de fe. Destaquen els vv. 20-23 en què es descriu la sobirania de Crist sobre l'univers, sobirania que exerceix en primer lloc sobre les potències angèliques, que en la tradició jueva eren nou. Pau n'esmenta sols quatre: «governants, «autoritat», «poder» i «senyoria», amb el comú denominador que és el poder. Crist, com a cap de l'Església, és per damunt de tots aquests poders.

Evangelí: Marc 16,15-20

Jesús fou endut al cel i s'assegué a la dreta de Déu.

Com indica la tradició manuscrita més antiga, el text original de l'evangelí de Marc es clou a Mc 16,8 de forma insòlita: espantades, les dones fugen del sepulcre i no gosen dir a ningú el que els ha passat. El nostre text forma part de Mc 16,9-20, un epíleg o apèndix que cap a la segona meitat del segle II dC es començà a incloure al final de l'evangelí amb l'objectiu d'omplir la seva llacuna pasqual. La inclusió tingué èxit i acabà essent admesa com a text canònic, o sigui, text oficial de la litúrgia i lectura de l'Església.

Després de l'aparició a Maria Magdalena (Mc 16,9-11), als dos caminants (Mc 16,12-13) i als onze (Mc 16,14), l'epíleg final exposa de manera sistemàtica i precisa els elements principals de la missió: l'enviament, el judici i els signes (Mc 16,15-18). L'enviament té una dimensió universal, ja que els deixebles són enviats a proclamar l'evangelí a tot el món, a tota criatura. El judici clarifica que la salvació va unida a la fe i al baptisme, mentre que la condemna neix de la manca de fe. Els signes que realitzaran els deixebles del Senyor són els exorcismes, les curacions, la glossolàlia i la immunitat a serps i verins. D'aquesta manera el missatge anunciat es converteix en acció transformadora.

Els darrers versets (Mc 16,19-20) es poden considerar com una conclusió de l'epíleg i de tot l'evangelí. Narren l'ascensió del Senyor al cel i l'acompliment de la missió pasqual. El cel no és una parcel·la de l'espai en les altures sinó la «casa del Pare», com solia dir Jesús. Amb la seva ascensió, Jesús desperta la set d'eternitat que tot ésser humà duu dintre seu. L'expressió bíblica «seure a la dreta del Pare» és una forma d'afirmar la sobirania de Jesús sobre l'univers i la història. Amb l'Ascensió comença el temps de l'Església, temps d'estendre a tots els pobles la missió que el Mestre havia dut a terme a Israel.

Diumenge de Pentecosta

Primera lectura: Fets dels Apòstols 2,1-11

Tots quedaren plens de l'Esperit Sant i començaren a expressar-se.

Les aparicions del Ressuscitat han acabat amb l'ascensió de Jesús al cel. A Jerusalem s'ha reunit, a l'entorn dels onze apòstols, un primer nucli comunitari. Després el grup dels dotze es completa amb Maties, l'apòstol que cobreix el buit deixat per la mort de Judes. Tot està preparat, doncs, per la vinguda de l'Esperit Sant que Jesús havia promès als seus deixebles.

El nostre fragment, Fets 2,1-11, està format per dues escenes: 2,1-4 (la vinguda de l'Esperit Sant) i 2,5-11 (la constatació del miracle de les llengües). De fet, perquè la darrera escena fos completa s'haurien d'afegir els vv. 12-13 (la reacció dels presents), que el leccionari omet.

En la primera escena Lluc presenta una teofania, és a dir, una manifestació divina, semblant a la del Sinaí, acompanyada d'un vent violent i de foc. Aquests signes evocuen la presència i transcendència de Déu. En el v. 4 es passa del llenguatge figurat a l'explicació teològica: en rebre l'Esperit sant, els presents comencen a parlar altres llengües. Tot i que, ¿de què parlen? Ens ho dirà l'autor més endavant, precisament en l'últim verset: de les meravelles de Déu (v. 11). En la segona escena Lluc narra amb detall les circumstàncies de l'esdeveniment, la sorpresa de la gent oferint la visió d'un món unit, com si es tractés d'una gran família. Un cop més l'autor vol posar en relleu l'horitzó universal de la missió cristiana.

Segona lectura: 1 Corintis 12,3b-7.12-13

Tots nosaltres hem estat batejats en un sol Esperit per formar un sol cos.

El text escollit per a la segona lectura pertany a la cinquena secció de la carta (1Co 11,2-14,40) dedicada a diversos problemes en les assemblees litúrgiques com, per exemple, el vel de les dones, la celebració de la cena eucarística, la diversitat de membres reunits en un sol cos o els dons de l'Esperit, que és precisament el tema del qual tracta la lectura d'avui. Sembla ser que aquests eren molt abundants en la comunitat de Corint. Amb tot, Pau ha d'intervenir per establir alguns principis respecte a com emprar aquests dons en el si de la comunitat.

Els dons de l'Esperit també són anomenats «dons» (en grec *khárisma*) perquè són dons gratuïts, «serveis» perquè són un servei a la comunitat i «miracles» perquè són actes de la potència de Déu. En altres paraules, es

tracta de gràcies particulars que l'Esperit concedeix a alguns cristians no per al seu perfeccionament personal sinó destinats a fomentar la vida i el creixement de la comunitat.

En els vv. 12-13 Pau empra la imatge del cos i els seus membres per explicar què és la comunitat eclesial fonamentada en Crist. És formada per molts i distints membres («jueus o grecs, esclaus o lliures») amb un denominador comú que és l'Esperit que tots reben en el baptisme.

Evangelí: Joan 20,19-23

Com el Pare m'ha enviat a mi, també jo us envio a vosaltres. Rebeu l'Esperit Sant.

Després del relat del sepulcre buit (Jn 20,1-9) i de l'aparició a Maria Magdalena, «l'apòstola dels apòstols» (Jn 20,11-18), l'autor del quart evangeli narra l'aparició de Jesús als deixebles (Jn 20,19-23), un text en què resumeix l'experiència de diverses manifestacions de Jesús ressuscitat. En aquest breu passatge el Senyor ressuscitat compleix la promesa de trobar-se de nou amb els seus i d'enviar-los l'Esperit (cf. Jn 14,18.26; 16,16). És diumenge, el vespre de la primera Pasqua cristiana, i la comunitat s'ha reunit a Jerusalem, en el cenacle, a porta tancada. Jesús ve i se situa enmig dels deixebles. Els dóna la pau, una pau que abraça cel i terra, una pau que el món no pot donar. Els mostra les seves ferides en les mans i el costat, els signes del sacrifici en la creu. La presència gloriosa del Senyor crea una atmosfera de pau i alegria profundes que contrasta amb la por i la torbació inicials dels deixebles (vv. 19-20), la situació dels quals reflecteix l'actitud de la comunitat joànica que, incomprendiblement pels de fora, sent la temptació de tancar-se en el seu petit món aïllant-se de tots els altres. Jesús, en canvi, els allibera de la por i els envia a la missió perquè donin testimoni d'ell i del Pare.

En els vv. 21-23 Joan sintetitza en tres aspectes el llegat de Crist a la seva Església: la missió evangelitzadora, el do de l'Esperit Sant i el poder de perdonar els pecats. Els deixebles tenen el deure i el dret de continuar en el món la missió que Jesús rebé del Pare: «Com el Pare m'ha enviat a mi, també jo us envio a vosaltres» (v. 21). Amb un gest que evoca el gest creador de Déu (cf. Gn 2,7b), Jesús els concedeix el do de l'Esperit: «Rebeu l'Esperit Sant» (v. 22) i el poder d'alliberar el món del pecat.